

Janusz Pietrzak, Piotr Wawrzyniak

Dobrzyca, gm. loco, woj. kaliskie, AZP
64-34/-

Informator Archeologiczny : badania 25, 131-132

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

OKRES NOWOŻYTNY

Będziemyśl, st. 1, Sędziszów Małopolski, woj. rzeszowskie patrz późne średniowiecze

Brześć Kujawski
 gm. loco, woj. włocławskie
 AZP 49-46/43

Uniwersytet Łódzki Katedra Archeologii

Badania prowadził prof. dr hab. Leszek Kajzer z grupą studentów archeologii z Łodzi i Warszawy. Finansowane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Włocławku. Trzeci sezon badań. Zamek królewski.

Kontynuowano badania rozpoczęte w 1989 r. Wytyczono i wyeksplorowano 12 wykopów badawczych (IX-XX) o łącznej powierzchni 100,25 m² i orientacyjnej kubaturze 180 m³. Zgromadzono (ujęty w 160 numerów inwentarzowych) spory zbiór zabytków ruchomych (9756), na który składa się 8544 fragm. ceramiki późnośredniowiecznej i wczesnonowożytnej, 798 destruktywów kości zwierzęcych oraz niewielkie zbiory kafli piecowych, szkła, amorficznych i silnie skorodowanych przedmiotów żelaznych itp. Korzystając z wykopu budowlanego pozyskano także 299 fragm. ceramiki z terenu miasta.

Wykopy zlokalizowano na zewnętrznym obwodzie murów obwodowych zamku i na jego dziedzińcu. Wykopy IX, X i XI ulokowano na zewnętrznym obwodzie murów obwodowych zamku w celu przesłania relacji między rozebranymi murami gotyckimi i murowanymi na ich dolne partie murami wzniesionymi ok. 1800 r. W narożniku północno-zachodnim zamku znaleziono relikw przytopy-lawy z eratyków. Wykopy XII, XIII, XIV, XVI i XVIII ulokowano we wschodniej partii dziedzińca. Zbadano w nich stan zniszczenia nawarstwień kulturowych i odkryto 2 przytopy, dopierające południowo-wschodni narożnik domu zamkowego. W wykopach XV i XX przesłano przebieg nieznanego muru gotyckiego, odchodzącego od zachodniego muru ku środkowi dziedzińca. W wykopie XIX odkryto relikw gotyckiego budynku bramnego, opartego o narożnik północno-wschodni murów obwodowych. Na poziomie fundamentów izdebka bramna miała wymiary 1,8 x 1,8 m.

Do czasu zakończenia prac terenowych i opracowania ich wyników dokumentacja i materiały przechowywane będą w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego.

Dobrzyca,
 gm. loco, woj. kaliskie
 AZP 64-34/-

Pracownie Konserwacji Zabytków
 w Poznaniu Sp. z o. o. Pracownia Naukowo-Badawcza

Badania prowadzili mgr mgr Janusz Pietrzak i Piotr Wawrzyniak (autor sprawozdania). Finansowane przez Muzeum Narodowe w Poznaniu. Trzeci sezon badań. Dwór, później pałac — 2 poł. XV-XX w.

Badania prowadzono w piwnicach północnego skrzydła pałacu i na zewnątrz przy ścianach obwodowych budynku. Łącznie wyeksplorowano ok. 65 m³ ziemi z 14 wykopów (nr I-XIV/91) o łącznej powierzchni ok. 45,3 m² i gł. dochodzącej do 2,5 m.

W wykopach piwnicznych I, III i XI/91, a także III/90 zlokalizowano doskonale zachowane relikw drewnianego budynku o konstrukcji sumikowo-łatkowej i wymiarach w przybliżeniu 10 x 4,1 m. Budowlę wydatowano wstępnie na 2 poł. XV w. i określono jako

pozostałości dworu — siedziby rodu Dobrzyskich, ówczesnych właścicieli miasta i najbliższej okolicy. Prawdopodobnie dwór otaczał wał drewniano-ziemny, którego zachowane fragm. stwierdzono w wykopach VIII/90 i II/91. Wał ten funkcjonował również po wybudowaniu budynku murowanego w 2 poł. XVI w., być może do poł. XVIII w.

Pierwotne założenie murowane (16,5 x 14 m) z dobudowanym nieco później od strony wschodniej, na miejscu dworu drewnianego (12 x 8 m) aneksem było w ciągu następnych 250 lat kilkakrotnie przebudowane. Ślady tych przebudów i reperacji uchwycono w trakcie badań; pozwoliły one m.in. na określenie rozplanowania wewnętrznego budynku w XVI i XVII w. Ostateczny wygląd nadał pałacowi jako letniej rezydencji Augustyna Gorzeńskiego Stanisław Zawadzki w końcu XVIII w.

Podczas eksploracji wykopów natrafiono na znaczną ilość ułamków naczyń glinianych, kafli, szkła, głównie XVI/XVII–XIX-wiecznych. Wydobyto m.in. fragm. kafla ozdobionego postacią młodzieńca podtrzymującego tarczę herbową z 2 poł. XVI w.

Materiały znajdują się w Pracowni Naukowo-Badawczej PKZ Sp. z o. o. w Poznaniu. Badania winny być kontynuowane.

Elbląg-Stare Miasto, patrz późne średniowiecze

Gdańsk-Śródmieście, patrz późne średniowiecze

Gniezno, st. 13b, woj. poznańskie patrz wczesne średniowiecze

Gniezno, st. 15d, woj. poznańskie patrz wczesne średniowiecze

Hrubieszów-miasto, kościół św. Stanisława Kostki, gm. loco, woj. zamojskie patrz późne średniowiecze

Hrubieszów, st. 2
gm. loco, woj. zamojskie
AZP 86-94/—

Państwowa Służba Ochrony Zabytków
w Zamościu

Badania prowadziła mgr Ewa Prusicka. Finansowane przez Towarzystwo Regionalne Hrubieszowskie w Hrubieszowie. Pierwszy sezon badań. Późne średniowiecze i okres nowożytny.

Badania wykopaliskowe przy kościele Św. Stanisława Kostki są pierwszymi tego typu pracami w obrębie staromiejskiej zabudowy Hrubieszowa. Wykonane zostały w ramach zaplanowanych na kilka sezonów badań.

Kościół Św. Stanisława Kostki położony jest na wysokiej skarpie otoczonej od północy korytem rzeki Huczwy, od zachodu przeciętej głębokim wąwozem lessowym. Głównym celem badań było zlokalizowanie i zbadanie pozostałości cerkwi istniejącej tu przed 1620 r., wzmiankowanej w 1693 r., w miejscu której w l. 1795–1828 wzniesiono murowaną cerkiew unicką, zamienioną przed 1870 r. na prawosławną, a po rekuncji w 1918 r. do dziś funkcjonującą jako kościół katolicki. Celem badań była również lokalizacja ewentualnych reliktów obronnych jako pozostałości zamku, o istnieniu którego wiadomo z przekazów pisanych. Zamek istniał od co najmniej pocz. XIV w. i został zniszczony w 1648 r. przez Kozaków i Tatarów. Jego lokalizacja nie jest znana.

Zrealizowano 5 wykopów badawczych o łącznej powierzchni 40 m². Wykopy badawcze usytuowane obok prezbiterium obecnego kościoła (I i II), na przedłużeniu osi poprzecznej kościoła (III) oraz na północnym skraju skarpy (V) nie zarejestrowały żadnych reliktów architektury. Odsłoniły natomiast przemieszany, silnie zniszczony materiał kostny oraz 11 dobrze zachowanych grobów, co należy interpretować jako relikt cmentarza przykościelnego. Liczne fragm. kości ludzkich zarejestrowano już pod warstwą humusu, której miąższość wynosiła 20–30 cm. Spąg warstwy grobowej znajdował się na gł. 2–2,5 m poniżej poziomu gruntu. Z poczynionych obserwacji wynika, że zmarłych składano do grobów usytuowanych dłuższą osią w kierunku wschód–zachód, w pozycji na wznak, z nogami wyprostowanymi i głową skierowaną na zachód. Ręce zmarłych układano w dwu pozycjach: zgięte w łokciu pod kątem rozwartym, z dłońmi w okolicach kości krzyżowej oraz